

Päätös

Nro 241/2021

Dnro LSSAVI/12252/2019

15.11.2021

ASIA

Ison-Valvatin keskivedenkorkeuden nostaminen, Lestijärvi ja Perho

HAKIJA

Metsähallituksen luontopalvelut

HAKEMUKSEN VIREILLETULO

Metsähallituksen luontopalvelut on Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastossa 2.8.2019 vireille panemassaan ja myöhemmin täydentämässään hakemuksessa pyytänyt lupaa Lestijärven ja Perhon kunnissa sijaitsevan Ison-Valvatin järven keskivedenkorkeuden nostamiselle.

LUVAN HAKEMISEN PERUSTE JA LUPAVIRANOMAISEN TOIMIVALTA

Vesilain 3 luvun 2 ja 3 § sekä 1 luvun 7 §:n 1 momentti

HANKETTA KOSKEVAT LUVAT, ALUEEN KAAVOITUSTILANNE SEKÄ SUOJELUALUEET

Hankealueella ei ole voimassa vesitaloudellisia lupia.

Keski-Pohjanmaan maakuntakaavan vaihe 1 on vahvistettu ympäristöministeriössä 24.10.2003. Vaiheen 2, 3, 4 ja 5 maakuntakaavat eivät sisällä Valvatin aluetta koskevia merkintöjä. Hankealue on merkitty vaiheen 1 maakuntakaavassa Natura 2000 -verkostoon kuuluvaksi tai ehdotetuksi alueeksi. Hankealueen luoteiskulmassa on merkintä SL3, soidensuojeluohjelman mukaan perustettu tai perustettavaksi tarkoitettu luonnonsuojelualue. Hankealueen länsipuolella puolestaan on merkintä SL5, vanhojen luonnonmetsien suojeluohjelman mukaan perustettu tai perustettavaksi tarkoitettu luonnonsuojelualue. Hankealueen länsipuolelle kaavaan on merkitty ulkoilureitti sekä moottorikelkkailun runkoreitin yhteystarve.

Lestijärven alueella on voimassa koko kunnan kattava, vuonna 2000 lainvoiman saanut osayleiskaava. Osayleiskaavassa ei ole Ison-Valvatin kohdalla merkintöjä, mutta padon paikka sijoittuu Lestijärven puolella VR-merkinnällä (retkeily- ja ulkoilualue) olevalle alueelle. VR-merkinnällä osoitetut alueet on tarkoitettu yleiseen retkeilyyn ja ulkoiluun. Alueelle saa rakentaa vain pääkäyttötarkoituksen mukaisia keveitä rakennuksia ja rakennelmia. Rakennettavat tiet ja polut on sopeutettava alueen

maastoon ja maisemaan. Metsänkäsittelyssä on tavoitteena tukea alueen retkeily- ja virkistyskäyttöä, ottamalla lisäksi huomioon erityiset maisema- ja luontoarvot.

Perhon kunnan puoleisella hankealueella ei ole voimassa olevaa yleis- tai asemakaavaa.

Iso-Valvatti on osa Linjasalmennevan Natura-aluetta (FI1001012). Alue on suojeltu luontodirektiivin perusteella (SAC). Lisäksi osa Ison-Valvatin koillisosasta kuuluu Linjasalmennevan-Tynnyrinevan soidensuojelualueeseen (SSA10006).

Hankealueella ei ole varsinaisia muinaismuistoja. Valvatinjoki on merkitty kulttuuriperintökohteeksi kulkuväylänä.

HANKKEEN SIJAINNITPAIKKA JA SEN YMPÄRISTÖ

Iso-Valvatti sijaitsee Linjasalmennevan Natura-alueen eteläosassa noin 14 km Lestijärven keskustan eteläpuolella ja noin 20 km Perhon keskustan koillispuolella kiinteistöillä Lestijärven Valtionmaa 421-893-1-0 ja Perhon Valtion Metsämaa 584-893-1-1. Kumpikin kiinteistö on Metsähallituksen omistuksessa.

LUPAHAKEMUKSEN SISÄLTÖ

Hankkeen tarkoitus ja yleiskuvaus

Ison-Valvatin vedenpinnan nosto on kirjattu vuonna 2006 hyväksytyyn Salamajärven suojelualuekokonaisuuden hoito- ja käyttösuunnitelmaan (Metsähallitus 2007) vuosille 2006–2015. Tarkoituksena on lisätä alueen arvoa lintuvetenä palauttamalla keinotekoisesti alennettu vedenpinta ja sen vuotuinen vaihtelu luonnolliselle tasolle. Alimman vedenpinnan nosto lisäisi merkittävästi avoveden pinta-alaa alueella, mikä parantaisi vesi- ja kosteikkolinnuston elinmahdollisuuksia alueella.

Linjasalmenneva on yksi Hydrologia-LIFE-hankkeen (Metsähallitus 2019) hankealueista. Ison-Valvatin vedenpinnan nostosuunnitelma tehdään Hydrologia-LIFE-hankerahoituksella yhdessä alueen soiden ennallistamisen suunnittelun kanssa, ja mikäli työ ehtii hankkeen aikatauluun, se myös pyritään toteuttamaan Hydrologia-LIFE-rahoituksella. Hanke jatkuu vuoteen 2023 saakka.

Ison-Valvatin pintaa on laskettu vuosina 1927–1930 kaivamalla miestyönä järvestä kaakkoon lähtenyt mutkitteleva laskujoki suoraksi kanavaksi. Itse järven itä-, länsi- ja eteläreunoille kaivettiin siinä yhteydessä leveät kuivatuskanavat. Vedenpinnan laskettua suuri osa järvestä kuivui kosteikoksi ja avovetisiksi jäivät vain kuivatuskanavat ja pieni lampi Talasniemen länsipuolelle.

Vesistötiedot

Vesistö

Hankealue sijaitsee Kymijoen vesistöalueen Viitasaaren reitin valuma-alueen Isojoen-Jääjoen valuma-alueen Alajoen valuma-alueella (14.454).

Ison-Valvatin oma valuma-alue on kooltaan noin 28,6 km². Alueesta hie-
man yli puolet on suon etelä- ja lounaispuolella talousmetsäalueella ja
vajaa puolet suojellulla Linjasalmennevan alueella. Ison-Valvatin (noin 2
km²) osuus valuma-alueestaan on noin 7 %. Valuma-alue muodostuu
pääosin metsästä ja suosta ja on lähes järvetön. Jos itse Isosta-Valva-
tista lasketaan järveksi vain nykyiset ympärivuotiset avovesikuviot, va-
luma-alueen järvisyys jää alle yhden prosentin.

Tärkein Isolle-Valvatille vettä tuova oja on sille etelästä vettä tuova suon
lounaisreunaan laskeva kanava. Isoja ojia laskee myös pohjoisesta, Val-
vatinnevan-Mäkinnevan suunnasta.

Ison-Valvatin laskukanava eli kuivatuskanava on suora, 6–7 metriä leveä
mutta matala, lietepohjainen uoma, johon on kaatunut puita. Laskukana-
van nimi muuttuu pian Ison-Valvatin jälkeen Valvatinjoeksi. Valvatinjoki
laskee Polvilampeen, josta vedet laskevat edelleen Alajokea pitkin noin
10 km:n päässä olevaan Nielujärveen ja siitä edelleen Matkusjoen,
Jäpän- ja Savijärven sekä Myllyjoen kautta Kivijärveen.

Vedenkorkeus ja virtaama

Ison-Valvatin laskukanavassa ensimmäisellä 600 metrillä kaltevuus on
hyvin heikko, noin 1 cm/100 m, ja korkean veden aikaankin virtaus on
hyvin hidasta. Kuivatuskanavan pohjan liettymisen seurauksena Ison-
Valvatin vedenpinta nousee ainakin joinakin keväinä noin 168,3 metrin
korkeuteen (N2000). Kesäisin vedenpinta laskee yli metrin tästä. Elo-
syyskuussa 2018 vedenpinta oli laskukanavassa 167,02 metrissä
(N2000). Vuonna 2019 kevättulva jäi keskimääräistä pienemmäksi.
20.5.2019 vedenkorkeus laskukanavassa sillan kohdalla oli 167,84 m, ja
tulvan jälkiä oli noin 168 metrin korkeudelle saakka.

Laskennalliset arviot Ison-Valvatin vedenpinnan korkeuksista ja laskuka-
navan virtaamista ennen padon rakentamista ja sen jälkeen on esitetty
alla olevassa taulukossa.

	Ennen padon rakentamista		Padon rakentamisen jälkeen	
	Virtaama m ³ /s	Vedenkorkeus m mpy N2000	Virtaama m ³ /s	Vedenkorkeus m mpy N2000
HQ/HW	4,22	168,3 < HW <	4,22	168,3 < HW <

		168,5		168,5
MHQ/MHW	2,07	168,1	2,15	168,19
MQ/MW	0,29	167,03	0,29	167,95
MNQ/MNW	0,03	166,72	0,03	167,85
NQ/NW	$0 < NQ < 0,03$	$166,6 < NW < 166,72$	$0 < NQ < 0,03$	$167,8 < NW < 167,85$

Veden laatu

Hakemuksen mukaan Isosta-Valvatista ja Valvatinjoesta ei ole virallista vedenlaatutietoa, mutta Polvilammen kautta kiertävä Alajoki on ympäristöhallinnon karttapalvelussa olevassa vesikartassa määritetty ekologiselta tilaltaan hyväksi. Valvatinjoen yläosasta otettiin 26.9.2019 kaksi vesinäytettä, yksi aivan laskukanavan alusta ja toinen noin 400 metriä alemmalla. Vesi on silmämääräisesti arvioiden väriltään selvästi humuksen ruskeaksi värjäämää, mutta lähes kirkasta. Vesinäytteistä mitattiin pH ja sähkönjohtokyky. Happamuudeksi saatiin 4,75–4,86, eli Valvatista lähtevä vesi oli käytännössä suovettä ja liian hapanta särki- ja lohikaloille. Vettä voivat sietää lähinnä ahven ja hauki. Sähkönjohtavuus 10–15 mS/m on normaali, hieman korkeahko arvo luonnonvesille.

Vesienhoitosuunnitelma

Hankealue kuuluu Kymijoen-Suomenlahden vesienhoitoalueeseen ja siellä Keski-Suomen vesienhoidon toimenpideohjelmaan vuosille 2016–2021. Isoa-Valvattia ei ole mainittu vesienhoitosuunnitelmassa tai toimenpideohjelmassa, mutta yleisesti vesienhoidon tavoitteena on estää pinta- ja pohjavesien tilan heikkeneminen sekä pyrkiä kaikkien vesien vähintään hyvään tilaan.

Luontotyypit ja lajit

Ison-Valvatin alueesta valtaosa kuuluu nykyisin Natura-luontotyyppiin vaihettumissuot ja rantasuot. Alue on kyseisen alueen luhtasuoksi suuripinta-alainen ja luontotyyppin edustavuus on hyvä. Luhtasuon pinta-ala tulee pienenemään suunnitelman toteutuessa, osan siitä jäädessä pysyvästi vedenpinnan alle. Noin 74 % koko vaihettumis- ja rantasoiden alasta, eniten pohjois- ja luoteisosasta, jää kuitenkin nykyiselleen, eli vesi nousee sille vain korkean veden aikana.

Puustoista suota on alueen reunoilla useilla kuvioilla. Länsireunan puustoiset suot ovat kärsineet ojituksista, mutta Valvatin länsipuolisille ojitetuille soille on valmistunut oma ennallistamissuunnitelmansa. Ojittamatonta puustoista suota jää vedenpinnan alle keskiveden aikaan yhteensä hehtaarin verran, lähinnä alueen itäreunasta. Vettyvälle puustoiselle

suolle muodostuu vähitellen kuollutta puuta. Aapasuoksi määritettyä suota on hiukan suunnitelma-alueen luoteisreunassa.

Suunnittelualueen itälaidassa on lähteinen nevarämekuvio, joka kuuluu Lähteet ja lähdesuot (7160) Natura-luontotyyppiin. Tämä tällä alueella harvinainen luontotyyppi nuijasaraesiintymineen on tärkein yksittäinen kuvio, joka rajoittaa nostettavan vedenpinnan tasoa. Lähdesilmäkkeet eivät saa jäädä pitkiksi ajoiksi vedenpinnan alle. Kevättulvavesi kyllä yltää niille, mutta kuviolla kasvaa mm. vaateliaita sammallajeja, jotka eivät kestäisi pitkäaikaista tulvimista.

Toinen luontotyyppi, joka määritelmällisestikin on ajoittaisen tulvimisen piirissä, on tulvametsät. Kohtalaisen tyypillistä suomalaista tulvametsää on alueen pohjois-, länsi- ja itäreunassa.

Natura-aluekuvauksessa suon reunoilla mainitaan olevan koivulettoja, mutta tämä on selvä virhetulkinta. Koivuiset kuviot Valvatin reunoilla ovat erilaisia luhtaisia korpia, paitsi edellä mainittu yksittäinen lähteinen kuvio, jonka silmäkkeissä kasvaa joitakin lettoisuuttakin indikoivia sammallajeja.

Natura -tietokannan tietojen mukaan Valvatin alueella kasvaa uhanalaista, rauhoitettua kaitakämmekkää. Kaitakämmekkää ei kuitenkaan suunnitelmaa tehdessä löytynyt alueelta. Luhtasuota ei sovi kaitakämmekän kasvupaikaksi. Ainoa sille mahdollisesti sopiva paikka suunnitelma-alueella olisi edellä mainittu itäreunan lähteinen nevaräme, joka jätetään kesäisen vedenpinnan yläpuolelle.

Alueelta on löydetty suopunakämmekkää, joka on vuoden 2019 uhanalaisuusarvioinnissa luokassa NT eli silmälläpidettävät. Vuonna 2018 tehdyissä suunnitelman maastotoissa punakämmekkää ei löydetty vedenpinnan noston vaikutusalueelta. Kaksi havaintoa lajista tehtiin suunnitelma-alueen pohjoisosista. Lajin esiintyminen vesitettävällä luhtasualueella on mahdollista, vaikka sitä ei ole sieltä havaittu, mutta vesittyvän alueen ulkopuolelle jää kuitenkin lähietäisyydelle useita lajin esiintymiä. Alueen reunoista on kolme havaintoa nuijasarasta, joista yksi on määritetty alueellisesti uhanalaiseksi rantanuijasaraksi ja kaksi lapinnuijasaraksi. Lapinnuijasaraa ei virallisten tietojen mukaan esiinny tällä alueella, joten sillä ei ole alueellista uhanalaisluokitusta, mutta rantanuijasaran RT-luokituksen voidaan ehkä katsoa koskevan myös lapinnuijasaraa. Suunnitelmaa tehtäessä nuijasaraa löydettiin yhdeltä kuviolta alueen itälaidasta. Kyseessä on jo edellä mainittu lähteinen nevarämekuvio, joka rajataan vesitettävän alueen ulkopuolelle.

Muista alueella mahdollisesti kasvavista mainittavista kasvilajeista lähinnä kaarlenvaltikka saattaisi kärsiä vedenpinnan nostosta. Suunnitelman maastotoissa sitä havaittiin samalta lähteiseltä nevarämekuviolta, jolla kasvaa myös nuijasaraa. Osa kasvin esiintymistä on jäämässä veden alle. Sitä kasvaa todennäköisesti myös keskemmällä luhtasuolla.

Laji katsotaan kuitenkin elinvoimaiseksi, myös tällä alueella, ja osa esiintymistä on niin korkealla, ettei vedenpinnan nosto niihin vaikuta. Suunnitelmaa tehtäessä havaittiin luhtasuon koillisosissa kasvavan hoikkaviljaa. Myös se katsotaan alueella elinvoimaiseksi lajiksi. Hoikkaviljan kasvupaikka on korkeudella, joka jää padon rakentamisen jälkeen veden alle keskiyliveden ylittävillä vedenkorkeuksilla. Lähialueilla mainitaan kasvavan rimpivihvilää ja vaaleasaraa, mutta ne eivät ole varsinaisia luhtasuolajeja, vaan niiden esiintymät todennäköisesti keskittyvät suunnitelualueen pohjoispuolisille aapasoille.

Linjasalmennevan Natura-alueelta on mainittu kaksi Luontodirektiivin liitteen II nisäkäslajia, saukko ja metsäpeura. Saukkoa ei ole havaittu Valvatinjoella, mutta periaatteessa vedenpinnan noston tuottama uusi habitaatti olisi saukolle kelvollinen, ainakin mikäli rakennettava pato ja joessa alempana olevat rakenteet sallivat kalojen nousun Isoon-Valvattiin.

Linjasalmennevan Natura-alueella mainitaan esiintyvän kaksi uhanalaista lintulajia. Ison-Valvatin alueelta ei uhanalaisten lintulajien pesintöjä ole havaittu. Birdlife Suomen ylläpitämän Tiira-lintutietopalvelun tietojen mukaan Talasniemessä sijaitsevalta Ison-Valvatin lintutornilta havaitaan keväisin mm. suuria määriä taveja ja nauru- ja pikkulokkeja. Varsinkin naurulokkeja on havaittu parhaillaan satoja yksilöitä. Tavallisten sorsalintujen lisäksi tornilta on havaittu mm. uiveloita, suokukkoja, mustavikloja ja mustakurkku-uikkuja ja harvinaisimpina lajeina harmaasorsa, punajalkaviklo ja heinätavi. Kaikki havainnot keskittyvät muuttoaikaan ja siitä, millainen lajisto alueella on pesivänä, ei ole tarkkaa tietoa, mutta ainakin nauru- ja pikkulokkien pesimäpaikkana Iso-Valvatti näyttäisi olevan merkittävä. Laskentatietojen perusteella Isolla-Valvatilla voi päätellä olevan merkitystä myös muuttoaikaisena levähdyspaikkana ainakin sukkeltajasorsille.

Alueelta ei ole havaittu luontodirektiivin liitteen IV (a) eläinlajeja. Vaikka havaintoja ei ole, on toki kaikkien kolmen suurpedon vierailu alueella mahdollista alueen erämaisen luonteen ja alueella esiintyvän metsäpeuran vuoksi. Saukostakaan ei ole tehty havaintoja alueelta, mutta suunniteltu avoveden alan kasvattaminen hyödyttäisi saukkoa. Tiedot lepakoiden esiintymisestä ovat hyvin puutteellisia. Havaintoja alueelta ei ole. Myöskään liito-oravahavaintoja ei ole tehty, eikä reunametsissä juuri ole liito-oravalle sopivaa habitaattia. Viitasammakosta ei ole havaintoja, mutta vedenpinnan noston luulisi lähinnä hyödyttävän mahdollisia viitasammakoita. Rupiliskolle Ison-Valvatin alue on todennäköisesti liian karua. Jättisukeltajan esiintyminen ei esiintymiskartan perusteella ole mahdotonta Ison-Valvatinkaan alueella, vaikka havaintoja ei ole, mutta toimenpiteen ei pitäisi olla sille haitallinen. Direktiiviliitteen perhoslajeista lähinnä kirjojerkkoperhosen esiintyminen alueella saattaisi olla mahdollista, mutta Ison-Valvatin muuttuminen järvimäisemmäksi voisi vain lisätä yhden kirjojerkkoperhosen toukkien ravintokasvin, rantatädykkeen, kasvumahdollisuuksia Valvatin rannoilla. Direktiiviliitteen korentolajeista viisi (poislukien eteläinen idänkirsikorento) saattaisi löytää habitaattia Isolta-Valvatilta, ja vedenpinnan noston luulisi hyödyttävän sudenkorentoja,

varsinkin kun matalan veden pinta-ala kasvaa huomattavasti toimenpiteen seurauksena.

Nykyisellään Ison-Valvatin järvellä tai Valvatinjoen yläjuoksulla ei ole kalastuskäyttöä. Alempana joessa on ainakin jyrkemmin laskevalla Valvatinkankaan läpi virtaavalla osuudella esteitä, jotka estävät kalojen nousun joen yläjuoksulle, mutta on mahdollista, että joessa ja yläpuolisissa kanavissa ja lammissa elää kaloja. Vaikka tietoa kalastosta ei ole, on pato rakennettava niin, että kalat pystyvät nousemaan Isoon-Valvattiin.

Maankäyttö ja pohjavesialueet

Hankealueen ympäristö on Natura-alueen ulkopuolella valtion metsätalousmaata. Lähialueella sijaitsee yksi asuinrakennus. Sen sijainti on noin 600 metriä Ison-Valvatin luoteispuolella.

Lähimmät pohjavesialueet sijaitsevat noin kymmenen kilometrin etäisyydellä hankealueesta.

Keskivedenkorkeuden nostaminen

Patoamissuunnitelma

Toivotun alimman vedenpinnan nousun saavuttamiseksi Valvatinjoki on padottava pohjapadolla alkupäästään, Natura-alueen rajan tuntumasta. Alinta vedenpintaa olisi nostettava mahdollisimman korkealle, koska avoveden pinta-alaa halutaan lisätä huomattavasti. Harvinaiset luontotyytit rajoittavat alimman vedenpinnan noston korkeintaan 168,0 metriin. Teknisesti pinnan nosto vaikeutuu jo hieman ennen kyseistä korkeutta. Lasku-uoman penkkujen jyrkkyys loivenee noin 167,9 metrin korkeudella varsinaisen uoman muuttuessa ojamaapenkaksi.

Pato pitäisi vedenpinnan korkeuden alivedenkin aikaan vähintään 167,8 metrin korkeudella. Padon rakentamisen on laskettu aiheuttavan keskivedenkorkeuden (MW) nousun 167,03 metristä (N2000) 167,95 metriin.

Vedenkorkeuden ollessa 167,95 metriä veden alla on 88 hehtaarin suuruinen alue. Natura-alueen ulkopuolista, Metsähallitus Metsätalous Oy:n hallinnassa olevaa maata jää osittain vedenpinnan alle keskivedenkorkeudella noin 0,2 ha. Eteläreunaan laskevan kanavan seudulla on hyvin pieni alue veden alle jäävää maata itse kanavan ulkopuolella. Keskiyliveden (MHW) nykyisellä arvioidulla korkeudella 168,1 m veden alle jäävän metsätalousmaan ala on noin 0,8 ha. Keskiyliveden korkeuden nousu 168,1:stä 168,19 metriin lisää väliaikaisesti vedenpinnan alle jäävää pinta-alaa noin 0,38 ha:lla.

Pohjapadon rakentaminen

Padon pohjamateriaalina käytetään karkeaa kallioulouhetta sekä patopai-kalta ojamaapenkoista kaivettua maa-ainesta. Alavirran puolelle tarvitaan myös karkeaa kivimateriaalia, jota kaivetaan pohjoisesta tulevalta

ajouralta ja sen ympäriltä moreenipohjaisilta kuvioilta. Koska aineksen painuminen pohjalietteeseen voi olla aluksi lähes täydellistä, sitä on varattava riittävästi. Alavirran puolelle, paalujen ja työnaikaisen väliaikaisillan varaan laitettu suodatinkangas estää enimmänsä irtomaa-aineiden ja irronneen lietteen kulkeutumisen alavirtaan.

Pinnalle laitetaan hienompaa mursketta 30–40 cm:n kerros. Harjan kohtaan laitetaan puolen metrin kaistale suodatinkangasta ja sen päälle levitetään hiekkaa niin, että saavutetaan oikea korkeus ottaen huomioon betonipalkin paksuus.

Padon harja valetaan betonista paikan päällä. Tehdään lautamuotti, jolla valetaan kaksi samanlaista 3,5 x 0,3 x 0,2 m betonipalkkia. Palkit vahvistetaan harjateräksellä, johon tehdään lenkit kaivurilla paikalleen nostamista varten sekä teräsverkolla. Harjan leveydeksi tulee 7,5 m. Harjan molemmin puolin laitetaan vesivanerilevyt, jotka estävät veden suotautumisen murskekerroksen läpi. Ajan kuluessa pato luultavasti painuu, tällöin voidaan harkita harjapalkin korottamista.

Padon alle tehdään lähiseudulta kaivetusta kivistä tasaharjainen pohjakynnyks. Kynnykseen tehdään melko jyrkkä sivu padon puolelle ja loiva luiska alavirtaan päin niin, että kynnyksen ja padon väliin muodostuu vähintään 20 cm:n syvyinen vesiallas.

Padon v-pohjan alin kohta tulee olemaan 167,8 metrissä (N2000). Keskiälvirtaamalla, kun veden korkeus on 167,85 m, virtauspinnan leveys on 3,75 m. V-pohja peittyy veden noustessa 167,9 metriin. Leveys HQ1/20-oloja vastaavalla vedenkorkeudella 168,25 m on 8,83 m.

Patoon asennetaan työnaikainen purkuputki. Putkena käytetään 4 metriä pitkää, sisäpinnaltaan sileää 315 mm:n rumpuputkea. Putken alapää asennetaan 10 cm alemmaksi kuin yläpää. Yläpään alareuna tulee noin 167,3 metrin korkeudelle, eli putki on veden noustua kokonaan vedenpinnan alapuolella. Purkuputken koko ja pituuskaltevuus on suunniteltu siten, että virtaama täydellä putkella on noin 1 m³/s. Tarvittaessa virtaama voidaan siis lisätä putken avulla merkittävästi keskiälvirtaaman ylittävissä vesiolloissa. Tavoitteena on kuitenkin, että putkea ei tarvitsisi käyttää rakennusvaiheen jälkeen. Putken etupää suljetaan tiiviillä kannella rakentamisen jälkeen. Jos kansi on avattava, se korvataan teräsverkolla, joka estää putken tukkeutumisen karikkeella.

Pato kannattaa rakentaa vasta kun Linjasalmennevan soiden ennallistamisen yhteydessä on kunnostettu talvitie koillispuoliselta tieltä Ison-Valvatin koillisreunaan. Patopaikalta ja patomateriaalin varastointipaikalta kaadetaan puut rakentamista edeltävänä syksynä. Pääosa patomateriaalista on tarkoitus kuljettaa talvella pitkin vanhaa moottorikelkkauraa. Lähteen kohdalle tehdään väliaikainen riukupeti uran ympäriltä kaadetusta puutavarasta. Rakentaminen aloitetaan kesällä matalimman veden aikaan.

Hankkeen vaikutukset

Vaikutukset luontotyypeihin

Hakemuksen mukaan hankkeen vaikutukset Natura-alueen luontoarvoihin ovat pääosin neutraaleja. Vaikutukset on luokiteltu alla olevaan taulukkoon.

Natura-luontotyyppi	Pinta-ala suunnitelman kattamalla alueella	Toimenpiteiden vaikutus luontotyyppiin
Vaihtumissuot ja rantasuot (7140)	168,5	(-)
Puustoiset suot (91D0)	11,8	0
Tulvametsät (91E0)	3,1	(-)
Aapasuot (7310)	0,2	0
Luonnonmetsät (9010)	0,4	0
Lähteet ja lähdesuot (7160)	0,1	0
Humuspitoiset järvet ja lammet (3160)	0	+

Luhtasuon (vaihtumissuot ja rantasuot) pinta-ala tulee pienenemään suunnitelman toteutuessa, osan siitä jäädessä pysyvästi vedenpinnan alle. Noin 74 % koko vaihtumis- ja rantasoiden alasta jää kuitenkin nykyiselleen eli vesi nousee sille vain korkean veden aikana.

Osa alueen ojitetusta puustoisesta suosta on niin matalalla, että niiden vesitalous ennallistuu järven pinnan noston yhteydessä, koska vedenpinnan nousu jo 20 cm suonpinnan tasoa alemmalle korkeudelle tarkoittaa käytännössä luonnonmukaista vesitaloutta. Ojittamatonta puustoista suota jää vedenpinnan alle keskiveden aikaan yhteensä hehtaarin verran, lähinnä alueen itäreunasta. Koska osa suunnitelman vaikutuksista on ojitetuille puustoisille soille myönteisiä ja luontotyyppien pinta-alan pientyminen on vähäinen, vaikutuksia puustoisten soiden luontotyyppiin voidaan pitää neutraalina.

Osa hankkeen vaikutusalueen tulvametsäkuvioista on niin matalalla luhtasuon pintaan nähden, että niiden jäämistä osittain kesän matalankin veden aikaan veden alle ei voi välttää, jos halutaan saada vedenpintaa nostettua riittävästi tavoitteiden saavuttamiseksi. Suurin osa tulvametsistä, mm. pohjoislaidan tulvametsäkuviot, jäävät kuitenkin tulevan alimman vedenpinnan yläpuolelle.

Vedenpinnan noston vaikutukset yllä alueen aapasoihin. Myöskään yksittäisen luonnonmetsä (9010) -kuvion tila ei muutu toimenpiteen seurauksena.

Nostettavan vedenpinnan tasoa suunniteltaessa on otettu huomioon suunnittelualueen itälaidassa oleva lähteinen nevarämekuvio (lähteet ja lähdesuot) siten, että alueelle ei aiheudu hankkeen myötä haitallisia vaikutuksia.

Linjasalmennevan Natura-alueen valintaperusteisiin kuuluu humuspitoiset järvet ja lammet (3160), jota ei nykyisellään ole suunnittelualueella. Ainut lampikuvio Talasniemen länsipuolella on niin selvästi ojituksen muuttama, että se ei ole Natura-luontotyyppiä. Vedenpinnan noston seurauksena vesipinta-ala kasvaa ja koska uudelleen syntyneen järvet rannat tulevat vähitellen kehittymään luonnontilaisen kaltaisiksi, toimenpide lisää ajan myötä huomattavasti tämän luontotyyppin pinta-alaa Natura-alueella.

Vaikutukset kasvi- ja eliölajeihin

Alueella esiintyvistä mainittavista kasvilajeista kaarlenvaltikka saattaisi kärsiä vedenpinnan nostosta. Osa kasvin esiintymistä on jäämässä veden alle. Laji katsotaan kuitenkin elinvoimaiseksi ja osa esiintymistä on niin korkealla, ettei vedenpinnan nosto niihin vaikuta. Alueella esiintyvän hoikavillan kasvupaikka on korkeudella, joka jää padon rakentamisen jälkeen veden alle keskiyliveden ylittävillä vedenkorkeuksilla.

Hankkeen toteuttaminen mahdollistaa saukon esiintymisen alueella tulevaisuudessa. Metsäpeuralle sopiva habitaatti jonkin verran supistuu, kun suoalaa jää veden alle. Asia korvautuu yhtä aikaa suunnittelussa olevissa ympäröivien soiden ennallistamisissa.

Lintudirektiivin lajeista kuikka ja mustakurkku-uikku saattaisivat löytää uutta habitaattia Isolta-Valvatilta vedenpinnan noston jälkeen. Vedenpinnan noston seurauksena tulisi myös vesikasvillisuuden paluu alueelle. Ensivaiheessa todennäköisesti alueella nykyisinkin runsaana kasvava järvikorte rehevöityisi ja kasvaisi korkeammaksi tarjoten suojaa ainakin sorsalintujen pesintään. Lisäksi vesikasvillisuuden määrän lisääntyminen monipuolistaisi alueen hyönteislajistoa, mikä taas parantaisi hyönteissyöjälintujen menestymismahdollisuuksia alueella.

Tulvimisvaikutukset

Hakemuksen mukaan hankkeen toteuttamisesta aiheutuu lievä tulvimisvaara pienelle osalle metsätalousmaata. Pato ei kuitenkaan lisää merkittävästi mahdollisesti tulvivaa pinta-alaa. Koska pato ei nosta vettä nykyistä kevättulvakorkeutta ylemmäs, mahdollinen padon rikkoutuminenkaan ei aiheuttaisi vuodenkierron puitteissa normaalista poikkeavaa tulvimista Valvatinjoen alempiin osiin.

Tarkkailu

Koska Isosta-Valvatista muodostuva allas on pikemminkin lintukosteikko kuin järvi, veden laadun tarkkailu vesinäytteiden oton ja laboratoriomäärityksien muodossa lienee tarpeetonta ja tarkkailu voi jäädä silmin havaittavien eliölajiston ja ympäristön muutosten tarkkailuun Metsähallituksen luontopalveluissa käytössä olevilla seurantamenetelmillä. Padon toimi-

vuuden ja vedenpinnan korkeuden tarkistusten yhteydessä tehdään silmäääräinen arviointi vedenpinnan noston vaikutuksista, aiheuttaako nosto runsasta turvelauttojen tai muun kiintoaineksen irtoamista.

Hankkeesta saatavat hyödyt ja aiheutuvat menetykset

Hanke toteuttaa hoito- ja käyttösuunnitelmaan kirjatun tavoitteen Ison-Valvatin hoitamisesta lintuvetenä tuottamalla laaja-alaisen matalan veden alueen, joka houkuttelee alueelle selvästi nykyistä monilukuisemman ja -lajisemman pesimälinnuston. Myös hyönteislajisto tulee monipuolistumaan. Syntynyt matala järvi lisää vakiinnuttuaan merkittävästi Natura-luontotyyppin Humuspitoiset järvet ja lammet (3160) pinta-alaa Natura-alueella.

Luhtasuon pinta-ala pienenee ja osa alueen ravinteista suota vaativista kasvi- ja eläinlajeista menettää osan elinympäristöään. Kolme neljäsosaa Ison-Valvatin luhdasta jää hankkeen toteuttamisen jälkeenkin entiselleen. Veden happamuuden vuoksi Isosta-Valvatista tuskin tulee kehittymään hyvää kalajärveä. Happamuus luultavasti rajoittaa muunkin vesieliöstön menestymistä. Toisaalta juuri veden happamuus voi pitää särkikalat pois järvestä, vähentäen lintujen ja kalojen välistä ravintokilpailua, mikä sopii hyvin lintujärvelle.

Alueen itäosan läpi menevän retkeilypolun (entinen moottorikelkkaura) käyttömahdollisuudet heikkenevät sulan maan aikaan polun jäädessä ainakin osaksi aikaa veden alle ja kivien kaivaminen uralta synnyttää vesikuoppia. Polulla on nykyisellään hyvin vähän käyttäjiä koska se on sivussa varsinaisen Peuran polun reitiltä.

HAKEMUKSESTA TIEDOTTAMINEN

Aluehallintovirasto on vesilain 11 luvun 7, 10 ja 11 §:ssä säädetyllä tavalla antanut hakemuksen tiedoksi julkaisemalla kuulutuksen aluehallintoviraston sekä Lestijärven ja Perhon kuntien verkkosivuilla. Hakemusasiakirjat on julkaistu aluehallintovirastojen verkkosivuilla (<https://ylupa.avi.fi>) 10.3.2020–16.4.2020.

Hakemuksesta on lisäksi erikseen annettu tieto niille asianosaisille, joita asia erityisesti koskee.

Aluehallintovirasto on vesilain 11 luvun 6 §:n mukaisesti pyytänyt hakemuksen johdosta lausunnon Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueelta, Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kalatalousviranomaiselta, Lestijärven ja Perhon kunnilta, Lestijärven ja Perhon kuntien ympäristönsuojeluviranomaisilta, Metsähallitukselta sekä Metsätalous Oy:ltä.

LAUSUNNOT

1) Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastualue on todennut lausunnossaan, että laskennalliset vedenkorkeudet sisältävät vähäisten havaintojen takia suuria epävarmuuksia. Padon purkauskyyvyssä ei ole huomioitu padon alaveden vaikutusta, joka todennäköisesti ylivirtaamatilanteissa on merkittävä padon purkautumiskykyä vähentävä tekijä. Lisäksi virtaamien laskemisessa ei ole huomioitu, että Ison-Valvatin tulovirtaaman arvioimisessa järven aiheuttama lisäys järvisyysprosenttiin ei vaikuta tulovirtaamiin mitenkään. Lähtövirtaamien laskennassa ei puolestaan ole huomioitu kunnolla sitä, että mikäli järven ylivedenkorkeudet eivät nouse, mutta alivedenkorkeus kasvaa 70–80 cm, tarkoittaa se järven varastotilavuuden merkittävää vähenemistä ja tällä on vaikutuksia lähtövirtaamaan. Keskiylivirtaaman oli arvioitu kasvavan hieman, mutta kasvun suuruus jää epävarmaksi. Edellä mainittujen epävarmuuksien perusteella järven tulevaa vedenkorkeutta tulisi tarkkailla huomattavasti suunnitelmassa esitettyä useammin. Tarkkailun voi tarvittaessa toteuttaa esimerkiksi riistakameran avulla.

Suunnitelman täydennyksessä oli lisätty pohjapadon kalliomursketäytön päälle filmivanerilevyt estämään padon läpi tapahtuvaa suotautumista. Padon pysyvyyden parantamiseksi patoon tulisi asentaa kunnollinen tiivistyssydän, joka ulottuisi nykyisen uoman pohjan alapuolelle. ELY-keskuksen luonnonsuojeluyksikön käsityksen mukaan vedenpinnan nosto on Salamajärven suojelukokonaisuuden hoito- ja käyttösuunnitelman mukainen toimenpide, joka tulee lisäämään järven arvoa lintuvetenä. Toimenpiteet eivät myöskään merkittävästi heikennä niitä luonnonarvoja, joiden johdosta alue on liitetty mukaan Natura 2000 -verkostoon. Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen käsityksen mukaan hanke ei loukkaa yleistä tai yksityistä etua ja sille voidaan myöntää lupa hakemussuunnitelman ja hakemuksen täydennysten mukaisesti seuraavat asiat huomioiden:

- Järven vedenkorkeutta tulee tarkkailla padon valmistumisen jälkeisien kuukausien aikana vähintään kerran viikossa. Jatkossa tarkkailua tulisi tehdä vähintään kerran kuukaudessa. Jotta padon vaikutus Ison-Valvatin vedenkorkeuteen saataisiin tarkasti selville, tulisi tarkkailun olla jatkuvaa varsinkin ylivirtaamakausina.
- Padon tiivistyssydän tulisi tehdä kiinteänä rakenteena, joka upotetaan nykyisen uoman pohjan alapuolelle tiiviiseen maahan saakka.
- Mikäli hankkeen yhteydessä ilmenee odottamattomia vaikutuksia vedenlaatuun, tulee hakijan olla yhteydessä ELY-keskukseen tarkkailun järjestämisestä.

2) Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kalatalousviranomainen on todennut lausunnossaan, että sen näkemyksen mukaan hanke voidaan toteuttaa hakemuksen mukaisena. Pato tulee rakentaa sellaiseksi, että kalan kulku padon ohi on mahdollista kaikissa virtaamatilanteissa.

3) Lestijärven kunta sekä **Lestijärven kunnan ympäristönsuojeluviranomainen** ovat on todenneet, että Ison-Valvatin järvi kuivion kunnostaminen vedennostolla on ollut suunnitelmissa jo ainakin 1970-luvulta lähtien. 1980-luvulla vedennostosta tehtiin ensimmäinen yksityiskohtaisempi suunnitelma, jossa keskivesikorkeuden nosto olisi ollut 77 cm eli käytännössä sama kuin metsähallituksen nyt suunnittelema korotus. Lestijärven ja Perhon kunnat, joiden alueilla järvi sijaitsee, pyrkivät jo tuolloin edistämään hankkeen toteutumista. Valtion ohella alueella oli tuolloin vielä 13 yksityismaanomistajaa ja nostohanke kariutui korvausmenettelyn vaikeuksiin. Nyt alue on kokonaisuudessaan valtion omistuksessa, ja nostamisen toteutettavuudelle ei ole estettä. Lestijärven kunta kannattaa lämpimästi hankkeen toteuttamista ja puoltaa luvan myöntämistä. Veden nostaminen lisää merkittävästi alueen luonto- ja virkistyskäyttöarvoja. Järven kautta kulkee mm. maakunnallisesti merkittävä Peuran Polun retkeilyreitti, jolle kunnostus tuo selkeää lisäarvoa. Hankesuunnitelman ja sen täydennysten perusteella hankkeesta ei ole ennakoon nähtävissä haittaa yksityisille maanomistajille.

4) Perhon kunnan ympäristölautakunta on todennut, että sillä ei ole huomautettavaa hakemuksen johdosta.

5) Metsähallituksen Metsätalous Oy on ilmoittanut, että sillä ei ole huomautettavaa hakemuksen johdosta.

MUISTUTUKSET JA MIELIPITEET

Asiasta ei ole jätetty muistutuksia tai esitetty mielipiteitä.

HAKIJAN SELITYS

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto on varannut hakijalle mahdollisuuden antaa selityksen annettujen lausuntojen johdosta. Hakija on todennut selityksessään, että **1) Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueen** lausunnossa on neljä pääkohtaa, jotka edellyttivät muutoksia suunnitelmaan:

- 1) "Padon purkauskäyvyyssä ei ole huomioitu padon alaveden vaikutusta, joka todennäköisesti ylivirtaamatilanteissa on merkittävä padon purkautumiskykyä vähentävä tekijä". Itse asiassa padon alaveden vaikutus oli huomioitu jo 21.10.2019 jätetyssä hakemuksen täydennyksessä. Liitteessä 1 on esitetty, miten alavedenkorkeuden aiheuttama purkautumiskyvyn alenema on huomioitu.
- 2) "Lisäksi virtaamien laskemisessa ei ole huomioitu, että Ison-Valvatin tulovirtaamien arvioimisessa järven aiheuttama lisäys järvisyysprosenttiin ei vaikuta tulovirtaamiin mitenkään. Lähtövirtaamien laskennassa puolestaan ei ole huomioitu kunnolla sitä, että mikäli järven ylivedenkorkeudet eivät nouse, mutta alivedenkorkeus kasvaa 70–80

cm, tarkoittaa se järven varastotilavuuden merkittävää vähenemistä ja tällä on vaikutuksia lähtövirtaamaan”. Tulovirtaama-arviot säilytettiin pienillä muutoksilla ennallaan. Koska vedenpinnan nostoalue on kokonaan valtionmaan sisällä, pato suunniteltiin pääasiassa tulovirtaaman keskiylivirtaaman perusteella. Lähtövirtaama-arviot sekä ennustetut vedenpinnan korkeudet sen sijaan laskettiin uudelleen, ne on selostettu hankesuunnitelmadokumentin sivuilla 26–29 ja liitteessä 3.

- 3) ”Suunnitelman täydennyksessä oli lisätty pohjapadon kalliomurske-täytön päälle filmivanerilevyt estämään padon läpi tapahtuvaa suotautumista. Padon pysyvyyden parantamiseksi patoon tulisi asentaa kunnollinen tiivistyssydän, joka ulottuisi nykyisen uoman pohjan alapuolelle”. Padon rakentamissuunnitelma tehtiin uusiksi. Padon harjan kohdalta kaivetaan pohjaliete kovaan maahan asti ja keskiosa täytetään tiiviin turpeen ja murskeen seoksella. Uusi padonrakentamisohje liitteessä 4.
- 4) ”Järven vedenkorkeutta tulee tarkkailla padon valmistumisen jälkeisten kuukausien aikana vähintään kerran viikossa. Jatkossa tarkkailua tulisi tehdä vähintään kerran kuukaudessa”. Hankesuunnitelmadokumentin loppuun, sivuille 32–33 lisättiin seurantaosio.

Muita muutoksia hankesuunnitelmaan: Isolla-Valvatilla tehtiin touku-kuussa 2020 äänihavainto viitasammakosta. Havainnon tekoaikaan koko järven eteläosa oli veden peittämä. Padon vaikutuksesta suuri osa altaasta olisi pysyvästi veden peittämä. Oletettavasti siis vedenpinnan nosto vakiinnuttaisi viitasammakolle sopivat olot, eikä luontodirektiivin liitteessä IV(a) mainitulle lajille aiheutuisi haittaa vedenpinnan nostosta.

Päivitetyt laskennalliset arviot Ison-Valvatien vedenpinnan korkeuksista ja laskukanavan virtaamista ennen padon rakentamista ja sen jälkeen ovat seuraavat:

	Ennen padon rakentamista		Padon rakentamisen jälkeen	
	Virtaama m ³ /s	Vedenkorkeus m mpy N2000	Virtaama m ³ /s	Vedenkorkeus m mpy N2000
HQ / HW	4,22	168,3 < HW < 168,5	4,22	168,3 < HW < 168,5
MHQ / MHW	1,93	168,11	2,22	168,29
MQ / MW	0,44	167,11	0,43	167,97
MNQ / MNW	0,03	166,7	0,03	167,85
NQ / NW	0 < NQ < 0,03	166,6 < NW < 166,7	0 < NQ < 0,03	167,8 < NW < 167,85

Suunniteltu pato nostaisi keskivedenkorkeuden 167,97 metriin (N2000). Korkeusmallin mukaan vedenkorkeuden ollessa 167,97 veden alla tulee olemaan 90 hehtaarin alue.

Hakemukseen päivitetty tarkkailusuunnitelma:

Veden varastoitua Ison-Valvatin altaaseen kestää padon rakentamisen jälkeen useita päiviä tai jopa viikkoja, ennen kuin uusi vakiintunut vedenpinnan taso vallitsevaan tulovirtaamaan nähden saavutetaan. Padon rakentamisen jälkeen vedenpintaa ja padon toimintaa onkin seurattava aluksi päivittäin ja sitten vesitilanteen mukaan viikoittain, kunnes vedenpinnan taso näyttää vakiintuneen. Tehdään toinen vedenpinnan tarkkailupiste kauemmas laskukanavasta ja retkeilypolusta, lyödään siihen puupaalu ja kiinnitetään siihen asteikko, josta pystyy havainnoimaan vedenpinnan korkeuden suhteessa asennushetkeen. Kiinnitetään rantapuuhun riistakamera, joka näkee tarkkailupaalun asteikon ja säädetään se ottamaan kuva vaikkapa kahdesti vuorokaudessa.

1. Rakentamisen jälkeinen viikko: Käydään padolla ja vedenpinnan tarkkailupisteellä kerran päivässä, kunnes arvioidaan vedenpinnan tason vakiintuneen.
2. Rakentamisen jälkeiset viikot 2–4: Mikäli vedenpinnan taso näyttää vakiintuneen, käydään tarkistamassa vedenpinnan korkeus kerran viikossa. Seurataan yleisiä vedenkorkeustrendejä ja tehdään seurantakäynti, mikäli vedenpinnat kääntyvät huomattavaan nousuun.
3. 1–2 kk padon rakentamisen jälkeen, eli alkusyksystä, tehdään toinen vedenpinnan tarkkailupiste, ja laitetaan siihen riistakamera ottamaan kuvia vedenpinnan kehityksestä esim. kaksi kertaa vuorokaudessa. Mikäli riistakamera ei ole lähettävä, käydään kerran kuukaudessa purkamassa kuvat kannettavalle tietokoneelle.
4. Rakentamisen jälkeinen syksy ja talvi: Jatketaan kameraseurantaa niin kauan, kunnes lumi ja pakkanen tekevät sen mahdottomaksi tai tarpeettomaksi. Joulukuussa vedenpinnan seuranta tehdään vain, jos esim. keuhkavälillä tapahtuu poikkeuksellista vedenpinnan nousua, kuten joinakin vuosina tapahtuu. Vedenpinta tarkistetaan silloin patopaikan yläpuolelle tehdystä mittauspisteestä.
5. Padon rakentamisen jälkeinen kevät: käydään tarkistamassa vedenpinnan taso heti, kun lämpötilat nousevat sen verran, että jäät lähtevät joista. Toukokuussa seurataan vedenkorkeuksien kehittymistä ja käydään tarkistamassa tilanne kevään korkeimman veden aikaan. Havainnoidaan vedenpintaa padon ylä- ja alapuolella sekä tarkistetaan, onko padon toiminnassa tai kestävyyydessä puutteita.

Otetaan myös vesinäyte padon alapuolelta ja arvioidaan silmä-määräisesti veden väriä ja sameutta ja mikäli mittari on käytettävissä, mitataan pH ja johtokyky.

6. Padon rakentamisen jälkeisen vuoden alkukesä: vesien laskettua jonkin verran tehdään ensiseurantakäynti. Ensiseurannassa kierretään alueen reunat, havainnoidaan kuvioittain, miten korkealla vesi on käynyt ja arvioidaan, onko puustovahinkoja tapahtunut tai tulossa. Kuljetaan Valvatinjokivarsi alas Jokikankaan tielle asti ja havainnoidaan, miten kevättulva on vaikuttanut jokeen padon alapuolella. Seurantakäynnin havaintojen perusteella päätetään, onko padon aiheuttama vedenpinnan nosto sopiva vai pitäisikö patoa korjata korkeammaksi tai matalammaksi. Vedenpinnan tason seuranta tehdään vielä kuukausittain, kunnes on kulunut vuosi padon rakentamisesta. Mikäli patoa on tarpeen korjata, tehdään se rakentamista seuraavan vuoden syksynä ja seurataan taas sen jälkeen vedenpintaa tiheämmin.
7. Padon rakentamisen tai mahdollisen korjauksen jälkeisinä vuosina käydään tarkistamassa vedenpinnan korkeus aina korkean veden aikaan, siis yleensä keväällä, sekä loppukesän-alkusyksyn matalan veden aikana, kunnes tilanteen arvioidaan stabilisoituneen. Padon kuntoa havainnoidaan samalla kun vedenpinta tarkistetaan. Tehdään uusi kuvioseuranta noin viidentenä vuonna padon rakentamisesta tai korjaamisesta. Kun Ison-Valvatin valuma-alueeseen kuuluvia suoalueita ennallistetaan, voidaan niiden ennallistumisen seuranta yhdistää seurantakäyntiin Ison-Valvatin alueella.

Linnuston seuranta suunnitellaan siinä vaiheessa, kun hankkeen toteuttaminen on varmistunut. Pesivän linnuston seurantaan tarvitaan linjalaskentaa. Padon rakentamisvuoden keväällä tehdään Ison-Valvatin kuivana pysyvälle ranta-alueelle vakiolinja, joka käydään kiertämässä ennen padon rakentamista alkukesästä lintujen pesimäaikaan ja uudelleen ensimmäisenä vuonna padon rakentamisen jälkeen ja sen jälkeen muutaman vuoden välein, mikäli resurssit sen sallivat. Kevätmuutonaikaista linnustoa voidaan seurata pistelaskennoin lintutornista käsin.

LAUSUNTO

Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueelta on pyydetty lausunto hakijan toimittaman selityksen johdosta. ELY-keskus on todennut lausunnosaan, että sillä ei ole huomautettavaa selityksessä esitettyihin täydennyksiin. ELY-keskuksen luonnonsuojeluyksikkö yhtyy hakijan näkemykseen, että vedenpinnan nostosta ei ole merkittäviä heikentäviä vaikutuksia luontodirektiivin liitteessä IV(a) mainitun viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikoille.

ALUEHALLINTOVIRASTON RATKAISU

Luparatkaisu

Aluehallintovirasto myöntää Metsähallituksen luontopalveluille luvan Lestijärven ja Perhon kunnissa sijaitsevan Ison-Valvatin keskivedenkorkeuden nostamiseen rakentamalla pohjapato Valvatinjokeen. Ison-Valvatin keskivedenkorkeus saadaan rakennettavalla pohjapadolla nostaa korkeuteen N2000 +167,97 m.

Hankkeesta ei ennalta arvioiden aiheudu vesilain mukaan korvattavaa vahinkoa, haittaa tai edunmenetystä.

Luvan saajan on noudatettava vesilain säännöksiä ja seuraavia lupamääräyksiä.

Lupamääräykset

Toimenpiteet

- 1) Pohjapato tulee rakentaa Valvatinjoen alkupäähän selityksen liitteenä 1.7.2020 toimitetun päivitetyn hakemuksen kuvan 13 (sivu 23) osoittamaan paikkaan sekä selityksen liitteenä 4 toimitetussa asiakirjassa "Padon rakentamisohje" olevien piirustusten ja ohjeiden mukaisesti kuitenkin siten, että padon sydämen täytemateriaalina voidaan käyttää materiaalia, jonka vedenläpäisevyys on mahdollisimman vähäinen, esimerkiksi savea tai moreenia.
- 2) Pohjapadon harjan leveyden on oltava 7,5 metriä virtausta kohtisuorassa suunnassa. Padon harjan alimman korkeuden (V-pohja) tulee olla tasolla N2000 +167,8 m ja reunojen tasolla N2000 +167,9 m.
- 3) Sekä padon yläpuolinen että alapuolinen luiska tulee tehdä mahdollisimman loivaksi. Pohjapadon pintakerros tulee verhoilla kiviaineksella.
- 4) Padon rakenteen tulee olla sellainen, että kalan kulku padon ohi on mahdollista kaikissa virtaamatilanteissa.

Töiden suorittaminen

- 5) Rakennustyöt on tehtävä mahdollisimman yhtäjaksoisesti ja mahdollisimman vähän vahinkoa ja haittaa aiheuttavia työmenetelmiä käyttäen. Erityisesti tulee välttää tarpeetonta veden patoamista ja samentamista. Työt tulee pyrkiä toteuttamaan pienen virtaamaan aikana, jolloin vaikutukset vedenlaatuun ovat mahdollisimman vähäiset.
- 6) Jos työt tehdään vesialueen ollessa jäässä, on kohdat, joissa työn vuoksi jäätä on rikottu tai jään kantavuus on huonontunut, merkittävästään mukaisesti.

- 7) Rakentamisessa syntyvät kaivumassat on sijoitettava maa-alueille siten, etteivät ne pääse valumaan takaisin vesistöön.
- 8) Töiden päätyttyä rakennustöiden jäljet on siistittävä ja rakennuspaikat saatettava muutoinkin asianmukaiseen ja maisemallisesti hyväksyttävään kuntoon.

Tarkkailu

- 9) Mahdollisesti samentumista aiheuttavien rakennustöiden aikana Valvatinjoen veden laatua tulee seurata päivittäin silmämääräisesti.
- 10) Luvan saajan on tarkkailtava hankkeen vaikutuksia Ison-Valvatin vedenpinnan korkeuteen sekä varmistettava, että veden korkeus asetuu suunnitellulle tasolle.
- 11) Tarkkailua varten Ison-Valvattiin on asennettava kiinteä vedenkorkeusasteikko, johon tulee näkyvästi merkitä korkeudet HW N2000 +168,5 m ja MW N2000 +167,97 m.
- 12) Luvan saajan on suoritettava Ison-Valvatin vedenpinnan korkeuden tarkkailua selityksen liitteenä 1.7.2020 toimitetussa, päivitetystä hakemuksessa esitetyllä (sivut 33–34) tavalla. Tarkkailuohjelmaan voidaan tehdä muutoksia Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen hyväksymällä tavalla. Tarkkailutulokset tulee toimittaa vuosittain Etelä-Pohjanmaan ELY-keskukselle

Kunnossapito

- 13) Luvan saajan on pidettävä tämän päätöksen mukainen pohjapato ja muut rakenteet suunnitelman mukaisessa kunnossa.

Toimenpiteet menetysten ehkäisemiseksi tai vähentämiseksi

- 14) Töiden suorittamisesta mahdollisesti aiheutuva, välittömästi ilmenevä edunmenetys on viivytyksettä korvattava vahinkoa kärsineelle.
- 15) Jos hankkeesta aiheutuu edunmenetys, jota lupaa myönnettäessä ei ole ennakoitu ja josta luvan saaja on vesilain säännösten mukaisesti vastuussa, eikä asiasta sovita, voidaan edunmenetyksestä vaatia tämän ratkaisun estämättä korvausta hakemuksella aluehallintovirastossa.

Töiden aloittaminen ja toteuttaminen

- 16) Hankkeen toteuttamiseen on ryhdyttävä neljän vuoden kuluessa ja hanke on toteutettava olennaisilta osin 10 vuoden kuluessa siitä lukien, kun tämä päätös on tullut lainvoimaiseksi. Muuten lupa raukeaa.

Ilmoitukset

- 17) Töiden aloittamisesta on vähintään kaksi viikkoa etukäteen ilmoitettava kirjallisesti Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueelle sekä Lestijärven ja Perhon kuntien ympäristönsuojeluviranomaisille.
- 18) Hankkeen valmistumisesta on 60 päivän kuluessa ilmoitettava kirjallisesti Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastolle, Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueelle, Lestijärven ja Perhon kuntien ympäristönsuojeluviranomaisille sekä Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kalatalousviranomaiselle.

Perustelut

Luvan myöntämisen edellytykset

Ison-Valvatin keskivedenkorkeuden nostaminen palauttaa keinotekoisesti alennetun vedenpinnan ja sen vuotuisen vaihtelun luonnolliselle tasolle. Vedenpinnan nousemisen myötä alueen arvo lintuvetenä lisääntyy. Vedenpinnan nosto lisää avoveden pinta-alaa alueella merkittävästi, mikä parantaa vesi- ja kosteikkolinnuston elinmahdollisuuksia alueella. Hanketta tukee, että Ison-Valvatin vedenpinnan nosto on kirjattu vuonna 2006 hyväksytyyn Salamajärven suojelualuekokonaisuuden hoito- ja käyttösuunnitelmaan (Metsähallitus 2007) vuosille 2006–2015.

Hankkeella ei merkityksellisesti heikennetä luonnonsuojelulain 65 § valtionneuvoston Natura 2000 -verkostoon sisällytetyn alueen luontoarvoja, jolloin tarkempaa varsinaista luonnonsuojelulain 65 §:n mukaista vaikutusarviointia ei tarvitse tehdä. Vedenpinnan noston seurauksena syntyvä matala järvi lisää vakiinnuttuaan merkittävästi Natura-luontotyyppin ”humuspitoiset järvet ja lammet” (3160) pinta-alaa Natura-alueella.

Hankkeen hyödyt ovat suurelta osin aineettomia ja niiden arvoa on vaikea mitata rahamääräisesti. Hankkeen merkittävin hyöty on luonnonsuojelluksen arvon paraneminen. Hankkeesta voidaan saada hyötyä myös tutkimuksen, opetuksen ja luontoharrastuksen edistämisen kannalta.

Hankkeen luvanmukainen toteuttaminen ei ennalta arvioiden vaikuta Valvatinjoen veden laatuun tai virtaamaan. Koska hankealueella ei nykytilanteessa ole kalataloudellista arvoa, hankkeen toteuttaminen ei vaikuta tilanteeseen kielteisesti. Sen sijaan hankkeen toteuttaminen mahdollistaa tilanteen kehittymisen myönteiseen suuntaan, sillä pato rakennetaan niin, että kalojen nouseminen Isoon-Valvattiin mahdollistuu.

Hakemuksen mukaan hankkeen toteuttamisesta aiheutuu lievä tulvimisvaara pienelle osalle metsätalousmaata. Koska hankealue ympäristöineen on hakijan omistuksessa, mahdollisesta tulvimisesta ei tule aiheutumaan haittaa yksityisille maanomistajille.

Hanke ei ole alueella voimassa olevan kaavoituksen vastainen, eikä hankkeen toteuttaminen vaaranna vesienhoitosuunnitelmassa esitettyjen tavoitteiden toteutumista.

Hankkeesta aiheutuvina haittoina on otettu huomioon töiden aikainen haitta sekä maa-alueiden jääminen pysyvästi veden alle ja vettymisvyöhykkeen nousu nykyistä ylemmäs. Luvan saaja omistaa kokonaisuudessaan maa-alueet, joista muodostuu uutta vesialuetta ja joihin keskivedenpinnan nostamisen aiheuttamalla vettymisellä on vaikutusta sekä maa-alueet, jossa padon rakentamistoimenpiteet tehdään.

Ison-Valvatin keskivedenkorkeuden nostaminen ei luvan mukaisesti toteutettuna sanottavasti loukkaa yleistä tai yksityistä etua.

Lupamääräysten perustelut

Luvan saajan noudatettavaksi on annettu määräykset työn huolellisesta suorittamisesta sekä yleisen ja yksityisen edun turvaamisesta.

Lupamääräyksillä varmistetaan, että pohjapadon rakentamisesta ja keskivedenkorkeuden nostamisesta ei aiheudu vältettävissä olevaa haittaa vesistön käytölle tai vesiluonnolle.

Hankkeen vesistövaikutusten tarkkailu on tarpeen, jotta voidaan varmistua siitä, että vaikutukset toteutuvat luvan ja suunnitelman mukaisella tavalla.

Ennakoimattoman edunmenetyksen varalle on annettu määräys.

Muilta osin lupamääräykset työn toteutuksesta, kunnossapidosta, tarkkailusta ja ilmoituksista vastaavat yleisiä vesirakentamisen määräyksiä.

Sovelletut säännökset

Vesilain 3 luvun 4 §:n 1 momentin 1) kohta, 5 §, 6 §:n 2 momentti, 7 §, 8 §, 10 §, 11 § ja 18 §, 6 luvun 3 § ja 4 §.

Lausuntoihin vastaaminen

Aluehallintovirasto on ottanut **Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastualueen, Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kalatalousviranomaisen, Lestijärven kunnan ja Lestijärven kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen, Perhon kunnan sekä Metsähallituksen Metsätalous Oy:n** lausunnot huomioon luparatkaisusta ja sen perusteista ilmenevillä tavoilla.

KÄSITTELYMAKSU JA SEN MÄÄRÄYTYMINEN

Käsittelymaksu on 9 550 euroa.

Lasku lähetetään erikseen Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksesta.

Maksu määräytyy aluehallintovirastojen maksuista annetun valtioneuvoston asetuksen (1244/2018) mukaisesti. Asetuksen liitteenä olevan makсутaulukon mukaan 0,1–1 km²:n suuruisen vesialueen keskivedenkorkeuden pysyvistä muuttamisesta perittävän maksun suuruus on 9 550 euroa.

PÄÄTÖKSESTÄ TIEDOTTAMINEN

Päätös

Metsähallituksen luontopalvelut
 Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue
 Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, kalatalousviranomainen
 Lestijärven kunta
 Lestijärven kunnan ympäristönsuojeluviranomainen
 Perhon kunta
 Perhon kunnan ympäristönsuojeluviranomainen
 Suomen ympäristökeskus
 Metsähallitus
 Metsätalous Oy

Päätöksestä ilmoittaminen

Asianosaisille, joille on lähetetty lupahakemuksesta erikseen tieto.

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto tiedottaa tästä päätöksestä julkaisemalla kuulutuksen ja päätöksen aluehallintovirastojen verkkosivuilla osoitteessa <https://ylupa.avi.fi/>.

Tieto kuulutuksesta julkaistaan myös Lestijärven ja Perhon kuntien verkkosivuilla.

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Vaasan hallinto-oikeuteen.

LIITE

Valitusosoitus

Asian on ratkaissut ympäristöneuvos Mikko Vesaaja. Asian on esitellyt ympäristöylitarkastaja Leena Erving.

Asiakirja on hyväksytty sähköisesti. Merkintä sähköisestä hyväksymisestä on asiakirjan viimeisellä sivulla.

VALITUSOSOITUS

Tähän aluehallintoviraston päätökseen tai siitä perittävään maksuun voi hakea muutosta kirjallisella valituksella. Valituksen saa tehdä sillä perusteella, että päätös on lainvastainen.

Päätöksestä voivat valittaa asianosaiset, sekä vaikutusalueella ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun tai asuinympäristön viihtyisyyden edistämiseksi toimivat rekisteröidyt yhdistykset tai säätiöt, sijaintikunta ja vaikutusalueen kunnat ja niiden ympäristönsuojeluviranomaiset, sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset ja muut asiassa yleistä etua valvovat viranomaiset.

Asian käsittelystä hallinto-oikeudessa voidaan periä oikeudenkäyntimaksu siten kuin tuomioistuinmaksulaissa (1455/2015) ja oikeusministeriön asetuksessa tuomioistuinmaksulain 2 §:ssä säädettyjen maksujen tarkistamisesta (1383/2018) säädetään. Maksun suuruus on 260 euroa. Tuomioistuinmaksulaissa on erikseen säädetty tapauksista, joissa maksua ei peritä. Tarkempia tietoja maksuista saa hallinto-oikeudesta.

Toimi näin

Jos haet muutosta aluehallintoviraston päätökseen, tee kirjallinen valitus Vaasan hallinto-oikeuteen ennen valitusajan päättymistä. Valitusaika päättyy 22.12.2021.

Valitusaika määräytyy seuraavasti:

- Päätöksen tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen viimeistään seitsemäntenä (7.) päivänä siitä, kun aluehallintovirasto on julkaissut päätöksen verkkosivuillaan.
- Valitusaika on 30 päivää päätöksen tiedoksisaannista.
- Kun määräaika lasketaan, sitä päivää, kun päätös on saatu tiedoksi, ei oteta lukuun.
- Jos määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluaatto, juhannusaatto tai arkilauantai, määräaika päättyy ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Ilmoita valituksessa

- valittajan nimi, postiosoite, puhelinnumero ja muut tarpeelliset yhteystiedot, kuten sähköpostiosoite. Jos valittajana on yhteisö, ilmoita sen nimi ja yhteystiedot.
- laillisen edustajan, asiamiehen tai muun valituksen laatineen henkilön nimi ja postiosoite, puhelinnumero ja muut tarpeelliset yhteystiedot, kuten sähköpostiosoite
- sellainen postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää (prosessiosoite). Hallinto-oikeus voi valita, mihin osoitteeseen se toimittaa asiakirjat, jos sille on ilmoitettu useampia prosessiosoitteita tai jos yhtäkään ilmoitettua yhteystietoa ei ole nimetty prosessiosoitteeksi.
- päätös, johon haetaan muutosta
- päätöksen kohta, johon haetaan muutosta
- mitä muutoksia päätökseen vaaditaan
- perusteet, joilla muutosta vaaditaan
- mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan

Yhteystietojen muutoksesta on ilmoitettava viipymättä hallinto-oikeudelle valituksen vireillä olon aikana.

Valituksen liitteet

- aluehallintoviraston päätös, johon muutosta haetaan (alkuperäisenä tai jäljennöksenä)
- asiakirjat, joita käytetään vaatimusten tukena (jollei niitä ole toimitettu jo aiemmin aluehallintovirastoon)
- valtakirja
 - asiamiehen on liitettävä valitukseen valittajalta saatu valtakirja – ellei hän ole asianajaja, julkinen oikeusavustaja tai sellainen oikeudenkäyntiavustaja, joka määrittellään luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetussa laissa (715/2011).

- asiamiehen ei tarvitse toimittaa valtakirjaa, jos hallinto-oikeuteen toimitetaan sellainen sähköinen asiakirja, jossa on selvitys asiamiehen toimivallasta. Asiamiehen ei myöskään tarvitse esittää valtakirjaa, jos valittaja on antanut valtuutuksen suullisesti tuomioistuimessa tai jos asiamies on toiminut asiamiehenä asian aikaisemmassa käsittelyvaiheessa.

Lähetä valitus hallinto-oikeuteen

Hallinto-oikeuden yhteystiedot ovat:

Vaasan hallinto-oikeus

Korsholmanpuistikko 43, 4. krs (käyntiosoite)

PL 204, 65101 Vaasa (postiosoite)

sähköposti: vaasa.hao@oikeus.fi

puhelinvaihe: 029 56 42 611

asiakaspalvelu: 029 56 42 780 (avoinna ma–pe kello 8.00–16.15)

telekopio (fax): 029 56 42 760

Valituksen saapuminen määräajassa on valittajan vastuulla, kun se lähetetään postitse, sähköpostitse, telekopiona tai lähetin välityksellä. Suljetussa laitoksessa oleva henkilö voi antaa valituskirjelmän valitusajan kuussa myös sille henkilölle, joka on määrätty laitoksessa tätä tehtävää hoitamaan tai laitoksen johtajalle.

Valituksen on oltava perillä hallinto-oikeuden kirjaamossa viimeistään valitusajan viimeisenä päivänä ennen hallinto-oikeuden aukioloajan päättymistä.

Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa

<https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

Tämä asiakirja LSSAVI/12252/2019 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LSSAVI/12252/2019 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Erving Leena 15.11.2021 08:20

Puheenjohtaja Vesaaja Mikko 15.11.2021 08:36